

ACORD MIGRATORI?

Blanca Garcés Mascareñas, investigadora sènior, CIDOB

Els vint-i-set països de la Unió Europea han desbloquejat un acord sobre el nou Pacte sobre Migració i Asil. Ara comença el tràmit de la negociació entre institucions comunitàries i encara cal veure, en cas d'aprovació, com es materialitzaria a la pràctica aquest equilibri precari entre voluntats no només divergents sinó clarament inflamades per la politització de la immigració en els seus respectius contextos nacionals.

777

OCTUBRE
2023

CIDOB **50**
years
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

Aquest article
es va publicar
prèviament a l'ARA

Des del 2015 que Europa viu esporuguida per la possibilitat d'una nova crisi migratòria. Aleshores Angela Merkel va pronunciar el seu famós "yes, we can", referint-se al fet que Europa sí que podia acollir els refugiats. Però immediatament després Europa va dir prou. Des d'aleshores viu obsessionada perquè no es torni a repetir. És l'11-S europeu, recorda el polític búlgar Ivan Krastev. A pesar del temor, la UE ha trigat vuit anys a tancar un nou pacte migratori. L'objectiu és doble: segellar les fronteres europees i distribuir de forma més equitativa la responsabilitat entre els estats membres. Però realment hi ha acord?

Sobretot hi ha pressa. A nivell europeu, no es vol arribar a les eleccions europees de juny de 2024 sense haver mostrat unitat i determinació en el tema migratori. No fer-ho donaria ales als discursos euroescèptics i de l'extrema dreta sobre la incapacitat dels governs europeus de donar-hi resposta. A més, ningú vol arribar a les presidències europees d'Hongria i Polònia, països que rebutgen directament la necessitat d'un acord. A nivell nacional, en un context d'augment de les arribades i les sol·licituds d'asil, governs com el d'Alemanya o Itàlia tenen una necessitat imperiosa de calmar els ànims interns. En el cas d'Alemanya, plana de nou el fantasma de l'extrema dreta.

Hi ha pressa, però també hi ha cert acord, sobretot en determinats temes. El vicepresident de la Comissió Europea, Margaritis Schinas, defineix el pacte com una casa de tres pisos: el primer, centrat en les relacions amb tercers països; el segon, en el control de fronteres externes, i el tercer, sobre el repartiment de la responsabilitat entre estats membres. On hi ha acord és sobretot en el primer i segon pis. El tercer segueix sent una olla de grills. Sobre el primer, hi ha consens que els tercers països són imprescindibles per contenir les arribades irregulars. Ningú ho dubta. El problema són les conseqüències: dependre d'aquests països ens deixa a les seves mans i no hi ha cap règim que accepti de bon grat el retorn forçat dels seus ciutadans. A més, acords amb governs com el de Tunísia encara desperten certs recels i no sempre acaben a bon port.

En el segon pis, el de la frontera, el pacte permet retardar el registre dels sol·licitants d'asil, instaurar procediments d'asil fronterers de segona categoria i ampliar el temps de detenció en frontera. En poques paraules, rebaixa estàndards i legalitza el que fins ara era directament il·legal. El reglament de crisi, l'últim que quedava per aprovar, no fa més que agreujar-ho. El resultat són la creació d'espais liminals i d'excepció; liminals perquè es posa en dubte que s'hagi arribat a travessar la frontera, i d'excepció perquè, en tant que en terra de ningú, certes lleis (i, per tant, drets) deixen d'aplicar. Era una de les demandes de Meloni. Al mateix temps, la retenció i concentració dels procediments en frontera no fa més que reforçar el paper de Grècia, Itàlia i Espanya com a principals guardians de la frontera sud-europea.

A nivell europeu, no es vol arribar a les eleccions europees de juny de 2024 sense haver mostrat unitat i determinació en el tema migratori. No fer-ho donaria ales als discursos euroescèptics i de l'extrema dreta sobre la incapacitat dels governs europeus de donar-hi resposta. A més, ningú vol arribar a les presidències europees d'Hongria i Polònia, països que rebutgen directament la necessitat d'un acord.

Finalment, el tercer pis segueix agafat amb pinces. D'una banda, el pacte abandona la pretensió inicial de distribuir els sol·licitants d'asil de forma més equitativa entre els estats membres. No hi haurà quotes de reubicació obligatòries. Ara la solidaritat s'ha convertit en una qüestió de multes, els famosos 20.000 euros per sol·licitant d'asil que no s'hagi volgut acceptar. Tot i ser un acord de mínims, Polònia i Hongria ja han dit que ho consideren il·legítim. De l'altra, el sistema de Dublín –el mateix que el 2015 Angela Merkel va dir que no funcionava– segueix vigent i fins i tot reforçat. Per exemple, es duplica de 12 a 24 mesos el període durant el qual un sol·licitant d'asil que hagi passat per Espanya pot ser retornat des d'Alemanya. De nou, el pes recau sobre els primers països d'arribada. Mentre seguim amb una repartició desigual, seguirem amb un sistema disfuncional.

Hi ha, doncs, acord? Queda per veure com s'encaminen les negociacions amb el Parlament Europeu i, en cas d'aprovació, com es materialitzaria a la pràctica aquest equilibri precari entre voluntats no només divergents sinó clarament inflamades per la politització de la immigració en els seus respectius contextos nacionals. Però sí, podríem dir que hi ha acord, almenys de portes enfora. Així ho ha presentat el govern espanyol, orgullós que sigui sota la seva presidència del Consell de la UE. Ara bé, de nou les paraules i els fets difereixen. Els titulars són d'acord, els gestos van en una altra direcció. Granada n'ha sigut l'escenari: mentre Sunak i Meloni convocaven una reunió a sis bandes (el Regne Unit, Itàlia, França, els Països Baixos, Albània i la Comissió Europea) per discutir "altres" mesures per aturar les arribades irregulars, Orbán arribava a la ciutat declarant que Hongria i Polònia havien sigut "legalment violades" pel pacte.